

Tóth I. János, PhD
MKT DSZ elnökségi tag, filozófus

Főállású szülőség
MKT Vándorgyűlés 2024.

Klasszikus és unortodox családpolitika

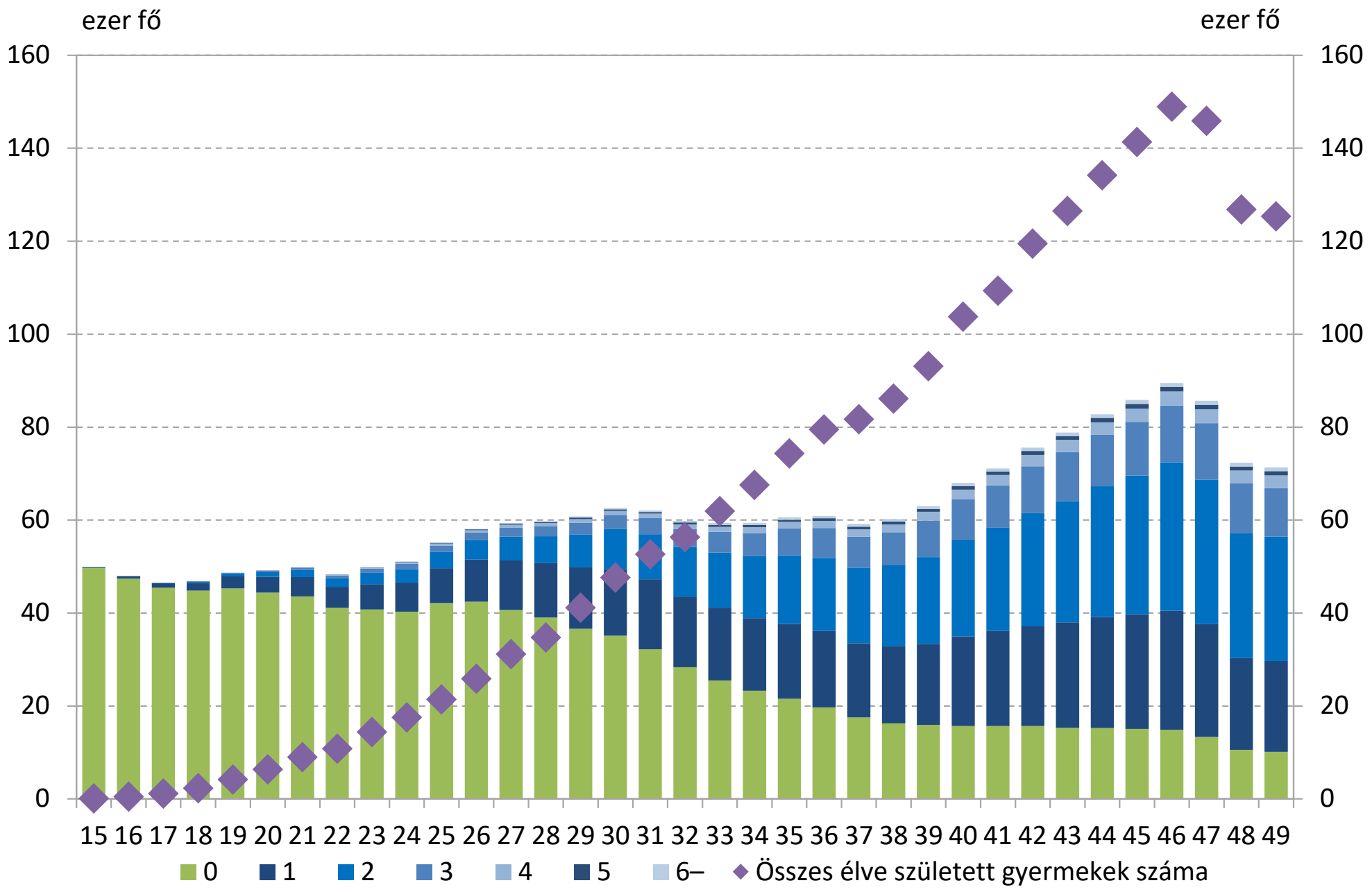
- Klasszikus családpolitika célja:
 - mindenki vállaljon két-három gyereket.
 - Mivel minden társadalomban nagy és növekvő számban vannak gyermektelen és egygyerekes nők, ezért ez a családpolitika eleve nem lehet sikeres.
- Unortodox családpolitika célja:
 - a nők kisebbsége vállaljon négy-nyolc gyereket.
 - Csak a nagycsaládokra épülő családpolitika lehet sikeres.

Csak az utóbbi lehetőséget vizsgáljuk.

Sok gyerekes anyák nélkül nincs 2-es TTA

- Ez az átlagszámítás szabályaiból következik.
- Egy egygyerekest egy háromgyerekes nő tud statisztikai értelemben kompenzálni:
 - $1*1$ gyerek/nő + $1*3$ gyerek/nő = 4 gyerek/2 nő.
- Egy gyermektelent egy négy gyerekes:
 - $1*0$ gyerek/nő + $1*4$ gyerek/nő = 4 gyerek/2 nő
- Viszont egy hatgyerekes nő két gyermektelen vagy négy egygyermekest:
 - $2*0$ gyerek/nő + $1*6$ gyerek/nő = 6 gyerek/3 nő vagy
 - $4*1$ gyerek/nő + $1*6$ gyerek/nő = 10 gyerek/5 nő.

- A KSH szerint a gyermekszámok függvényében 15-49 éves nők aránya a 2022-ben:
 - **Gyermektelen nők: 47%**
 - **Egygyermekes nők: 21%**
 - **Kétgyermekes nők: 20%**
 - **Háromgyermekes nők: 8%**
 - **Négygyermekes nők: 2%**
 - **Ötgyermekes nők: 0,7%**
 - **Hatgyermekes vagy több nők: 0,6%**
 - **Az ehhez tartozó TTA 1,52 gyerek/nő.**

Magas termékenységű nők aránya spontán nem emelkedik

- Jelenleg csak a nők egy 1,3%-nak van öt vagy annál több gyereke.
 - A modern élet kihívásai és a kétkeresős családmódel elrettenti a szülőket a sok gyerek vállalásától.
- Ezért az államnak be kell vezetni egy olyan új családtámogatási rendszert, amely kimondottan a sok gyereket vállaló szülőket segíti.
- Nevezzük ezt **főállású szülőségnek**.
 - A főállású anya kifejezést informálisan a gyet-tel kapcsolatban használják, ahol a támogatás összege 28 500 Ft/hó.

Általános értelmezés

- A „főállású szülőség” arra az élethelyzetre utal, amikor a szülő (általában az anya) elsődleges feladata gyermekeinek a gondozása és nevelése.
 - A kifejezés a feladat a rendszerességét és nehézségét, azaz „állás” jellegét hangsúlyozza, továbbá azt, hogy ellenszolgáltatás (fizetés) nélkül történik.
 - A fejlett országok többségében a szülők a gyerekek után számos juttatást kapnak. A klasszikus családtámogatás részállásként is értelmezhető.
- A nagyon sok gyereket nevelő szülő munkájának fizetett főállásként való elismertetése a családtámogatások rendszerének logikus kiterjesztése.

Speciális meghatározás

- ***Legyen a (fizetett) főállású szülőség egy új típusú közalkalmazotti állás, amelynek keretében az állam a házaspár egyik tagjának, főszabály szerint egy kétgyerekes anyának, egy közalkalmazotti munkabért fizet azért, hogy legalább még kettő vagy négy gyereket szüljön és neveljen.***
 - A munkabér egyrészt kompenzálná a gyereknevelés magas költségeit, másrészt időt és státuszt biztosítana a legalább négy vagy hat saját gyerek felneveléséhez.
 - Tehát a nőnek nem munka mellett kellene ilyen sok gyereket felnevelni, hanem az lenne a munkája, hogy ilyen sok gyereket felnevel.
- Egy **négygyerekes anya** a legkisebb gyerek nyolcéves koráig kapna egy közalkalmazotti fizetést.
- A **hatgyerekes anyák** egész életükben fizetést kapnának, amelynek összegét az eltartott gyerekek száma, illetve a felnőtt gyerekek adóbefizetése befolyásolna.

A főállású szülőség növeli a nők választási szabadságát

- A **tradicionális felfogás** szerint a nők elsődleges feladata a gyermekvállalás és a családról való gondoskodás, míg a **modern elvárás** szerint a nőknek ugyanúgy kell dolgozniuk és pénzt keresniük, mint a férfiaknak. Ezek az általános elvárások éppen egyetemességük miatt **hibásak**.
- A tradicionális társadalmakban is vannak olyan nők, akik a családon kívül keresik a kiteljesedést és a boldogságot, ahogyan a modern körülmények között is vannak olyan nők, akik a családon belül találják meg az önmegvalósítást.
- A mai körülmények között ezt a főállású anyaság biztosítaná. Tehát ennek az intézménynek a bevezetése **növelné a nők választási szabadságát**.

Munka fogalmának a változása

- Korunkban a munka fogalma változik. Egyre több olyan gondoskodó tevékenység van, amelyet napjainkban már fizetett állásként ismernek el.
- Ebbe a folyamatba illeszkedne a főállású szülőség is, amely a nagyon sok gyerek vállalását fizetett állásként ismerné el.
- A MI elterjedése miatt a közeljövőben várhatóan jelentős mennyiségű szellemi és adminisztratív munka szűnik meg, ezért a főállású szülőség nagyszerű alternatívát jelenthetne, elsősorban a nők számára.
- Az külföldi vándormunkásokkal is lehetne pótolni a termelésből kieső főállású anyákat.

Mennyi főállású szülőre van szükség?

- A magyar TTA a klasszikus családpolitikai intézkedésekkel együtt 1,5 gyerek/nő, ezért a nők 17 százalékának kellene öt gyermeket vállalni, hogy kijöjjön a 2,1-es termékenységi átlag.
 - $83 * 1,5 \text{ gyerek/nő} + 17 * 5 \text{ gyerek/nő} = 124,5 + 85 = 209,5 \text{ gyerek/100 nő} \sim 2,1 \text{ gyerek/nő}$
- Magyarországon a szülőképes korú nők száma durván kétmillió, ennek a 17 százaléka **340 ezer nő**.
- Költségvetési szempontból ez nyilvánvalóan óriási terhet jelentene. Szerencsére a teljes rendszert lassan, mondjuk 20 év alatt kellene felépíteni, hogy elkerüljük a megszületendő évfáratok közötti nagy létszámkülönbséget. Ebben az esetben évente „csak” **17 ezer új főállású szülői állást** kellene létesíteni.
- Ez a szám csökkenthető, ha a klasszikus családpolitikai eszközökkel sikerül magasabb termékenységet elérni, vagy ha a főállású szülők átlagosan ötnél több gyermeket vállalnak. Például ha az átlagos termékenységi ráta 1,6, míg a főállású anyáké hat gyerek/nő, akkor már elég a termékeny korú nők 11 százaléka.
 - $89 * 1,6 \text{ gyerek/nő} + 11 * 6 \text{ gyerek/nő} = 142,4 + 66 = 208,4 \text{ gyerek/100 nő} \sim 2,1 \text{ gyerek/nő}$
- Ez **220 ezer főállású nőt** jelent. Ez a létszám úgy is elérhető, ha 20 éven keresztül évente **11 ezer új főállású szülőt** alkalmaz az állam mint munkaadó.

Lenne-e elég jelentkező?

- Az MKT Demográfiai Szakosztály elnöke, Benda József által végzett felmérés szerint a 35-45 éves nők korcsoportjában a nők **25 százaléka** szívesen vállalna háromnál több gyereket, ha ennek meglennének az anyagi feltételei.
- Tehát lenne elég jelentkező.

Túl sok jelentkező esetében

- Ha a költségvetésben biztosított státuszhoz képest túl sok a jelentkező, akkor a **munkaadó** (az állam vagy az önkormányzat) előre megadott szempontok – például a nevelőszülői álláshoz hasonló kritériumok – alapján kellene **kiválasztani a jelentkezőket.**

Lehetséges kritériumok

- **1. Életkor és gyerek:** A főállású szülőknek házaspároknak kell lennie, az anya legalább 2 saját gyereke legyen és ne legyen több 35 évesnél.
- **2. Képzés:** Főállású szülő csak az lehessen aki **érettségizett** és elvégez egy kötelező nevelőszülői **tanfolyamot**, amely felkészít nagyon sok gyermek felnevelésére.
- **3. Egészségi állapot:** A főállású szülőnek **fizikailag és mentálisan is alkalmasnak** kell lennie a gyermekek nevelésére. Ezért orvosi igazolás szükséges arról, hogy a főállású szülő nem szenved olyan betegségtől, amely akadályozná a gyermekek megfelelő gondozását.
- **4. Családi háttér:** A főállású szülők családi és lakáskörülményeit is vizsgálni kell. Fontos, hogy a főállású szülő **megfelelő lakhatási körülményeket** biztosítson a gyermek számára, és hogy a családi környezet biztonságos és támogató legyen.
- **5. Büntetlen előélet:** A főállású szülő nem lehet büntetett előéletű.
- **6. Anyagi háttér:** Bár a főállású szülők állami támogatást kapnak, fontos, hogy család stabil anyagi háttérrel rendelkezzenek, jelesül a **férj jól állással és szalmával rendelkezzen**.
- **7. Személyes motiváció:** A főállású szülővé válás egyik fontos szempontja a személyes motiváció és elkötelezettség. A jelentkezőknek be kell mutatniuk, hogy miért szeretnének főállású szülők lenni, és hogyan képzelik el ezt a szerepet.
- Ezek a kritériumok biztosítják, hogy a főállású szülők alkalmasak legyenek nagyon sok gyermekek felnevelésére, és hogy a gyermekek biztonságos és támogató környezetben nőhessenek fel.

Összefoglalás

- A főállású szülőség egy olyan unortodox családpolitikai intézkedés, amely hatékonyan, ugyanakkor a nyugati standardokkal (szabadság, önkéntesség, esélyegyenlőség) összhangban biztosítja a demográfiai fordulatot.